

Nr. 02-11/129
Data: 30.09.2010
Pagini: 13 (inclusiv tabele și grafice)

Pentru difuzare imediată

Vîrstnicii în Republica Moldova în anul 2009¹

Biroul Național de Statistică vă prezintă informația privind situația vîrstnicilor în Republica Moldova în anul 2009.

1. SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ

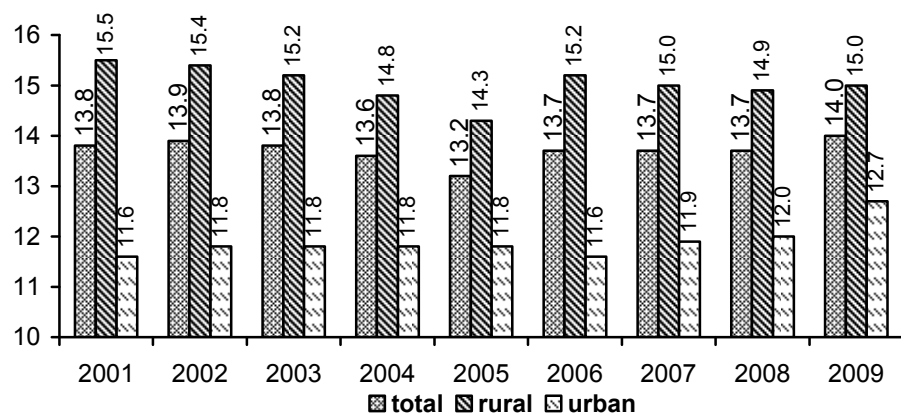
La începutul anului 2010 în Republica Moldova locuiau 500,4 mii persoane în vîrstă de 60 ani și peste, din care mai mult de jumătate (60,6%) sînt femei. Două treimi din numărul total al persoanelor în etate locuiesc în mediul rural. În funcție de vîrstă, s-a stabilit că fiecare a patra persoană este în vîrsta cuprinsă între 60-64 ani, iar 14,0% sunt persoane care au mai mult de 80 ani.

Tabelul 1. Repartiția vîrstnicilor pe grupe de vîrstă și medii de reședință, la 1 ianuarie 2010

Grupa de vîrstă, ani	Total		Urban		Rural	
	persoane	în %	persoane	în %	persoane	în %
60-64	139577	27,9	60359	32,3	79218	25,3
65-69	114976	23,0	43306	23,2	71670	22,8
70-74	102431	20,4	37282	19,9	65149	20,8
75-79	73385	14,7	23192	12,4	50193	16,0
80-84	45414	9,1	15087	8,1	30327	9,7
85 și peste	24595	4,9	7640	4,1	16955	5,4
Total	500378	100,0	186866	100,0	313512	100,0

Pe parcursul ultimilor ani, ponderea persoanelor în vîrstă de peste 60 ani a rămas, practic, fără schimbări, dar în anul 2009 coeficientul de îmbătrînire a populației s-a marit cu 0,3 constituind 14,0%. Procesul de îmbătrînire a populației este mai avansat în mediul rural, unde persoanele în vîrstă de peste 60 ani reprezintă 15,0 % din totalul populației rurale, față de 12,7% în mediul urban.

Figura 1. Coeficientul de îmbătrînire a populației, %

În ceea ce privește structura mortalității vîrstnicilor, este necesar de menționat diferențierea acestui indicator în dependență de locul de trai, gender și vîrstă. Principalele cauze ale mortalității vîrstnicilor sînt bolile aparatului circulator (70,6% din totalul decedaților din această grupă de vîrstă), tumorile maligne (11,7%) și bolile aparatului digestiv (6,9%).

Mortalitatea specificată pe cauze de deces diferă considerabil la bărbați și femei. „Supramortalitatea masculină” s-a înregistrat în cazul tumorilor, bolilor aparatului respirator, accidentelor, otrăvirilor și traumatismelor. „Supramortalitatea feminină” s-a înregistrat în cazul bolilor aparatului circulator și digestiv.

Tabelul 2. Decedați în vîrstă de 60 ani și peste după principalele clase ale cauzelor de deces

<i>Clasele cauzelor de deces</i>	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Bărbați										
Boli ale aparatului circulator	8633	8422	8898	9143	8861	9158	8839	8579	8256	8650
Tumori maligne	1443	1499	1593	1631	1722	1660	1696	1740	1787	1859
Boli ale aparatului digestiv	904	958	990	1013	924	1036	942	889	828	863
Boli ale aparatului respirator	1006	937	1176	1163	1016	1139	1001	965	926	862
Accidente, otrăviri și traumatisme	476	531	563	593	582	590	554	529	536	509
Total	13077	12853	13728	13990	13490	13957	13380	13098	12792	13186
Femei										
Boli ale aparatului circulator	11540	11398	12208	12759	11922	12783	12068	12234	11934	11791
Tumori maligne	1158	1213	1234	1309	1342	1380	1378	1436	1446	1537
Boli ale aparatului digestiv	1159	1223	1205	1280	1310	1333	1285	1208	1107	1136
Boli ale aparatului respirator	682	599	769	826	690	724	685	712	586	592
Accidente, otrăviri și traumatisme	270	311	325	334	347	345	316	294	278	281
Total	16179	15573	16482	17167	16161	17114	16305	16443	15830	15764

La 1000 populație în vîrstă de 60 și peste ani revin în medie anual circa 58 persoane decedate, mortalitatea vîrstnicilor fiind mai mare în mediul rural (65 decedați la 1000 populație față de 48 decedați în mediul urban) și în cazul bărbaților (67 decedați la 1000 populație față de 53 decedați pentru femeile de vîrsta respectivă).

Tabelul 3. Mortalitatea vîrstnicilor, la 1000 locuitori din grupa de vîrstă respectivă

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Total decedați	59	57	60	63	61	64	60	60	58	58
Urban	52	50	50	51	50	52	51	51	48	48
Rural	63	61	65	69	67	71	66	65	64	65
Masculin	67	65	70	72	71	75	69	68	66	67
Feminin	54	51	54	57	54	58	55	55	53	53

În prezent, durata medie a vieții femeilor ce au atins vârsta de 60 ani constituie 18,35 ani, iar a bărbaților -14,84 ani, diferența fiind de 3,51 ani. Speranța de viață la vîrstnicii din mediul urban este mai longevivă cu 1,82 ani decît la cei din rural, fiind respectiv de 17,97 și 16,15 ani.

2. STAREA DE SĂNĂTATE

Conform rezultatelor expertizărilor primare în anul 2009 în Republica Moldova au fost înregistrate 14,1 mii invalizi cazuri noi, din care 1,7 mii sau 12,1% sînt persoane în vîrstă de 57 și peste ani. Cota preponderentă a persoanelor în etate în numărul total al persoanelor, recunoscute invalide pentru prima dată, revine celor cu boli ale ochiului (28,4%), tumorilor maligne (20,4%), afecțiunile aparatului circulator (16,7%), diabetul zaharat (8,7%), boli ale sistemului ostio-articular (7,9%) și boli ale sistemului nervos (6,6%).

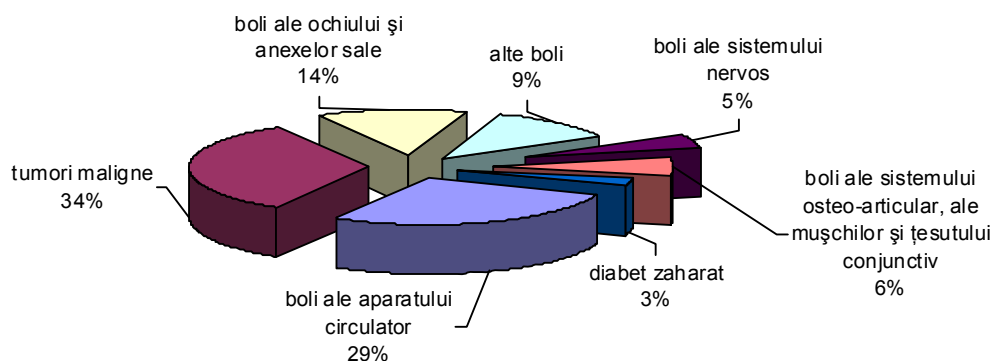
Tabelul 4. Repartizarea persoanelor recunoscute invalide pentru prima dată după cauze de îmbolnăviri, în anul 2009

	<i>Total invalizi cazuri noi, persoane</i>	<i>inclusiv în vîrstă de 57 și peste ani</i>			
		<i>total persoane</i>	<i>în % față de total invalizi cazuri noi</i>	<i>inclusiv:</i>	
				<i>mediul urban</i>	<i>mediul rural</i>
Total	14127	1668	11,8	892	776
din care:					
Boli ale aparatului circulator	2862	479	16,7	263	216
Tumori maligne	2733	558	20,4	311	247
Boli ale sistemului nervos	1358	89	6,6	53	36
Tulburări mintale și de comportament	1060	25	2,4	19	6
Leziuni traumatice	893	36	4,0	17	19
Boli ale sistemului osteo-articular, ale mușchilor și țesutului conjunctiv	1153	91	7,9	48	43
Boli ale aparatului digestiv	1018	53	5,2	32	21
Boli ale ochiului și anexelor sale	796	226	28,4	87	139
Tuberculoză	618	9	1,5	5	4
Diabet zaharat	654	57	8,7	28	29
Boli ale aparatului respirator	306	18	5,9	13	5
Alte boli	676	27	4,0	16	11

Numărul persoanelor în etate, recunoscute invalide pentru prima dată, din mediul urban constituie 53,5%, iar a persoanelor din mediul rural - 46,5%. Totodată, din numărul total al persoanelor în vîrstă de 57 ani și peste, recunoscute invalide pentru prima dată, 45% reprezintă bărbații.

Din numărul total al invalizilor din această categorie de vîrstă, practic fiecare a treia persoană a devenit invalid din cauza tumorilor maligne, 29% în urma bolilor aparatului circulator, iar fiecare a șaptea - din cauza bolilor ochiului.

Figura 2. Structura persoanelor în vîrstă de 57 ani și peste, recunoscute invalide pentru prima dată, în anul 2009

Incidența generală a vîrstnicilor, ca și în cazul altor categorii de populație, se caracterizează prin predominarea cazurilor de tumori maligne. Anual se înregistrează peste 4000 persoane cu diagnosticul stabilit pentru prima dată. În medie, 54% din cazurile noi de tumori maligne sînt înregistrate pentru persoanele în vîrstă de 60 ani și peste. La 10 mii populație de vîrsta respectivă revin în medie 87 cazuri noi de tumori maligne.

Tabelul 5. Repartizarea cazurilor noi de tumori maligne după vîrstă și sex, 2007-2009

	2007			2008			2009		
	total	bărbați	femei	total	bărbați	femei	total	bărbați	femei
Cazuri noi de tumori maligne – total	7501	3681	3820	7612	3752	3860	8043	4005	4038
Cazuri noi de tumori maligne –persoane în vîrstă de 60 și peste ani	3976	2053	1923	4011	2098	1913	4329	2250	2079
inclusiv:									
60-64	738	381	357	902	473	429	1069	557	512
65-69	1175	629	546	1066	577	489	1102	606	496
70-74	1013	525	488	993	514	479	1064	556	508
75 și peste	1050	518	532	1050	534	516	1094	531	563
Ponderele persoanelor în vîrstă de 60 și peste ani, în total cazuri noi de tumori maligne, %	53,0	55,8	50,3	64,2	51,2	76,8	62,2	49,2	75,1

Cele mai frecvente localizări ale acestei maladii sunt în cazul pielii, urmate de cele ale traheii, bronhiilor și pulmonului. Bărbații suferă într-o proporție mai mare de tumori maligne ale buzei și cavității bucale, traheii și bronhiilor, iar pentru femei este caracteristică o localizare mai frecventă a acestei boli pe piele.

Tabelul 6. Morbiditatea prin tumori maligne pe grupe de vîrstă și localizare, în anul 2009

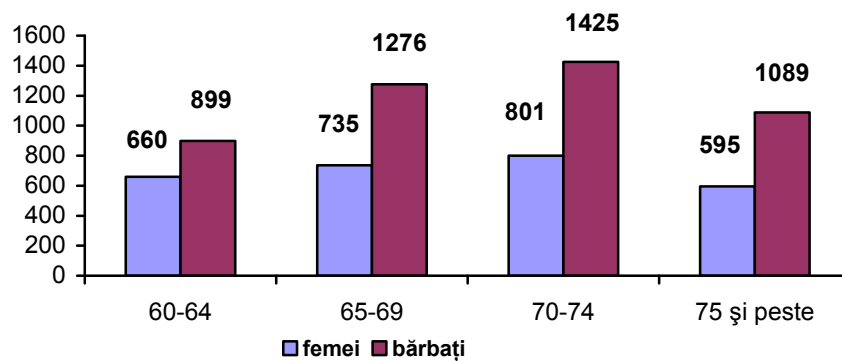
	Total		inclusiv, pe grupe de vîrstă							
	femei	bărbați	60-64		65-69		70-74		75 și peste	
			femei	bărbați	femei	bărbați	femei	bărbați	femei	bărbați
Cazuri noi de tumori maligne	4038	4005	512	557	496	606	508	556	563	531
inclusiv după localizare:										

Buze, cavitatea bucală	31	154	3	22	5	15	7	18	9	17
Stomac	174	289	23	35	25	44	35	43	40	43
Traheie, bronhi, pulmon	157	664	14	112	20	105	33	91	35	58
Piele	431	353	64	44	62	57	76	56	120	84

În medie, la 100 mii bărbați în vârstă de 60 și peste ani, revin anual 1140 cazuri noi de tumori maligne, iar în cazul femeilor - 686 cazuri. Maladiile de tumori maligne, la toate grupele de vârstă este mai sporită la bărbați. Cel mai înalt nivel se înregistrează la grupa de vârstă 70-74 ani: 1425 cazuri la 100 mii bărbați de vârstă respectivă și 801 cazuri la 100 mii femei.

Figura 3. *Morbiditatea de tumori maligne pe grupe de vârstă, a.2009*

numărul bolnavilor la 100000 populație de vârstă respectivă

În anul 2009 au fost înregistrate 3227 cazuri noi de tuberculoză la populația vârstnică, 69,7% revenind populației masculine. Comparativ cu anul precedent numărul de cazuri de tuberculoză s-a redus cu circa 2,4%. Cazurile noi de tuberculoză activă înregistrate în cazul vâstnicilor constituie 15% din total cazuri înregistrate, cel mai mult fiind afectate persoanele în vârstă de 55-64 ani, și în special bărbații.

Tabelul 7. *Repartizarea cazurilor noi de tuberculoză activă după vârstă și sex*

	2007			2008			2009		
	total	bărbați	femei	total	bărbați	femei	total	bărbați	femei
Total cazuri noi de tuberculoză	3546	2528	1018	3306	2323	983	3227	2248	979
inclusiv persoane în vârstă de :									
55-64	346	246	100	324	239	85	333	236	97
65 ani și peste	176	110	66	160	95	65	166	111	55

Incidența tuberculozei pentru vâstnici raportată la 100 mii populație de vârstă respectivă, constituie 48 cazuri pentru populația feminină în vârstă de 55 – 64 ani și 142 cazuri pentru bărbați. Pentru populația în vârstă de 65 și peste ani cazurile de tuberculoză activă sunt mai puțin frecvente.

Cele mai frecvente cazuri de tuberculoză sunt cele ale aparatului respirator, care constituie 96,9% din total cazuri noi de tuberculoză. Se remarcă faptul că morbiditatea de tuberculoză afectează într-o măsură mai mare bărbații.

Tabelul 8. Morbiditatea de tuberculoză activă pe grupe de vîrstă și localizare în anul 2009

	Total	Femei	Bărbați	inclusiv după grupe de vîrstă:					
				55-64			65 și peste		
				total	femei	bărbați	total	femei	bărbați
Cazuri noi de tuberculoză	3227	979	2248	333	97	236	166	55	111
inclusiv:									
tuberculoză activă a aparatului respirator	3127	924	2203	321	91	230	152	47	105
tuberculoza altor organe	91	52	39	12	6	6	14	8	6

Starea sănătății și vîrsta implicit presupun și anumite cheltuieli pentru întreținerea sănătății. Conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice în anul 2009 vîrstnicii din gospodăriile formate numai din persoane în etate au cheltuit pentru serviciile de sănătate în medie pe lună pentru o persoană - 157,1 lei. Există diferențe esențiale pe medii de reședință în mărimea cheltuielilor efectuate la acest capitol (în mediul urban – 11,6% și respectiv cel rural – 9,3%) din total cheltuieli. Mai mult decît o jumătate de persoane în vîrstă de 60 ani și peste apreciază starea sănătății ca fiind satisfăcătoare, rea sau foarte rea – 39,4% și bună – 6,3%.

Tabelul 9. Aprecierea stării sănătății vîrstnicilor, a.2009

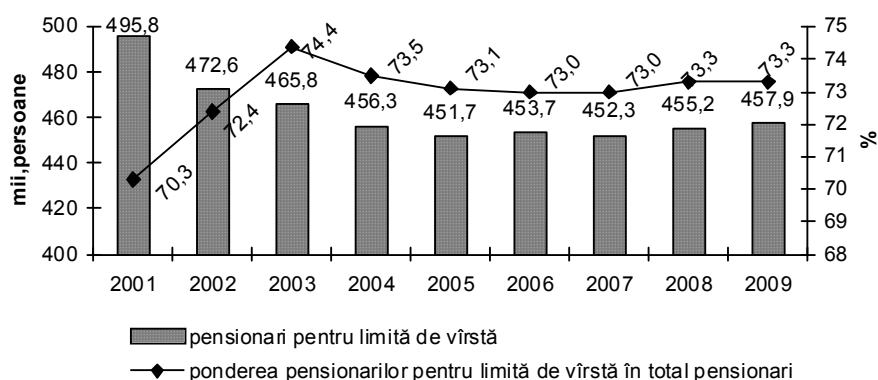
	Total	Urban	Rural
<i>Aprecierea stării sănătății</i>			
Bună	6,3	5,7	6,7
Satisfăcătoare	54,2	56,5	52,8
Rea	34,7	33,6	35,3
Foarte rea	4,7	4,1	5,0
Total	100,0	100,0	100,0

Totodată, 60% din persoanele în etate au declarat că suferă de careva boli cronice. De cele mai dese ori vîrstnicii suferă de boli ale aparatului circulator – 43,5%, boli ale sistemului osteoarticular – 16,2%, boli ale aparatului digestiv – 10,9%, boli endocrine, de nutriție și metabolism – 5,8% și boli ale sistemului nervos – 5,5% etc. Morbiditatea vîrstnicilor se diferențiază în dependență de mediul de reședință: dacă în mediul urban de boli ale aparatului circulator suferă 46,9%, atunci în mediul rural – 40,7%, de boli ale aparatului digestiv în mediul urban - 11,6% în mediul rural - 10,3%, de boli ale aparatului respirator și boli ale sistemului nervos în urban suferă 3,8% din vîrstnici, în rural ponderea acestora este de 6,2% și respectiv 6,8%.

3. PROTECȚIA SOCIALĂ

Asigurarea socială Conform datelor Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei al Republicii Moldova la 01.01.2010 la evidența organelor de protecție socială se aflau 624,6 mii pensionari sau cu 3 mii persoane mai mult comparativ cu anul precedent. Numărul pensionarilor pentru limită de vîrstă a fost în creștere în ultimii 2 ani, devieri semnificative fiind înregistrate în perioada modificării legislației de pensionare și în special a vîrstei de pensionare.

Figura 4. Numărul pensionarilor pentru limită de vîrstă și a ponderii acestora în total pensionari (la sfîrșitul anului)

În total pensionari pentru limită de vîrstă, persoanele în vîrstă de 60 și peste ani constituie 85,4%, marea majoritate fiind cele care au depășit vîrsta de 65 ani – 69,4%. Femeile sunt preponderente în structura pensionarilor pentru limită de vîrstă – 70,9%, în timp ce ponderea acestora în total vîrstnici este de 66,2%.

Tabelul 10. Pensionari pentru limită de vîrstă de grupe de vîrstă și sex

	2007			2008			2009		
	total	bărbați	femei	total	bărbați	femei	total	bărbați	femei
Numărul total de pensionari pentru limită de vîrstă, mii persoane	452,3	135,5	316,8	455,3	132,4	322,9	457,9	220,4	327,5
inclusiv pe grupe de vîrstă, ani:									
<59	60,9	0,7	60,2	66,3	0,8	65,5	62,6	0,6	62,0
60-64	69,1	18,1	51,0	72,9	17,6	55,3	84,7	18,5	66,2
65+	322,3	116,7	205,6	316,1	114,0	202,1	310,1	110,7	199,4

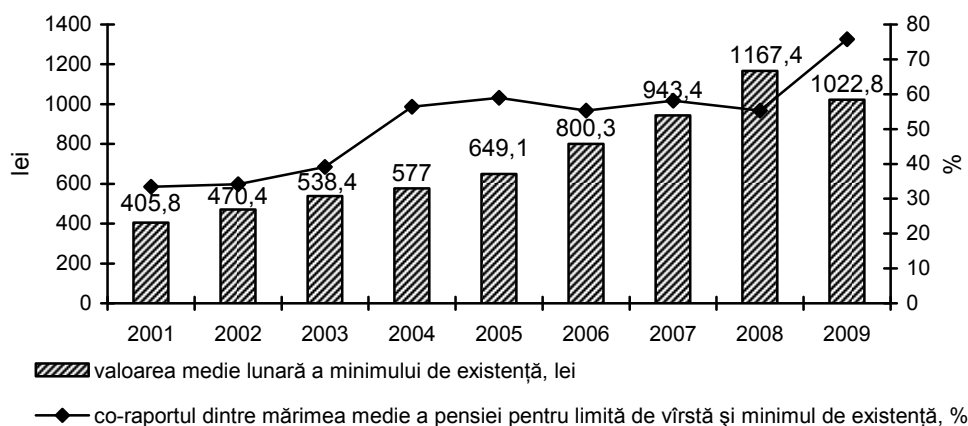
Mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă la 01.01.2010 a constituit 800,8 lei, fiind în creștere față de anul precedent cu 20,2%.

Tabelul 11. Mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mărimea medie a pensiei lunare stabilite pentru limită de vîrstă, lei (la sfîrșit de an)	166,9	218,0	337,0	397,2	457,5	565,8	666,3	800,8
Pensia nominală pentru limită de vîrstă, în % față de anul precedent	118,9	130,6	155,0	118,0	115,2	123,7	117,8	120,2
Pensia reală pentru limită de vîrstă, în % față de anul precedent	113,9	112,9	137,8	107,3	101,0	109,4	109,8	119,7
Rata inflației, % (decembrie anul precedent = 100)	104,4	115,7	112,5	110,0	114,1	113,1	107,3	100,4

În anul 2009 valoarea medie lunară a minimumului de existență pentru pensionari a alcătuit 1022,8 lei, fiind în descreștere față de anul precedent cu 12,4%. Totodată, valoarea medie a pensiei lunare stabilite pentru limita de vîrstă a putut fi acoperită cu minimumul de existență pentru această categorie de populație la nivel de 78,3%, față de 57,1% în anul 2008.

Figura 5. Valoarea minimului de existență pentru pensionari

Minimul de existență pentru pensionari diferă în funcție de mediul de reședință al acestora. Astfel, minimul de existență pentru pensionarii din mediul urban este cu 132,0 lei mai mare față de cele din mediul rural, datorită în special costurilor mai înalte ale serviciilor.

3.2. Asistența socială

Unul din cele mai răspândite servicii sociale acordate persoanelor în etate este *deservirea socială la domiciliu a bătrînilor solitari și persoanelor cu dizabilități*, care necesită îngrijire din partea unei persoane terțe și nu au copii apti de muncă în localitatea unde trăiesc. În anul 2009 funcționau 146 secții de asistență socială, în cadrul cărora activau 2,5 mii persoane. La domiciliu au fost deserviți 26,3 mii bătrîni și invalizi.

Tabelul 12. Asistența socială, acordată bătrînilor și invalizilor la domiciliu

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Numărul secțiilor de asistență socială la domiciliu	108	108	91	86	83	97	91	146
Numărul lucrătorilor sociali	2013	2006	2430	2438	2509	2540	2510	2554
Numărul bătrînilor și invalizilor deserviți, mii persoane	19,9	19,9	23,8	23,6	25,0	25,8	26,3	26,3

Întru îmbunătățirea securității alimentare a păturilor socialmente vulnerabile sînt organizate *cantine sociale*, de serviciile cărora beneficiază și persoanele în etate. Cantinele de ajutor social prestează servicii gratuit și sunt organizate de către autoritățile administrației publice locale. Pe parcursul anului 2009 în țară au funcționat 143 cantine, care zilnic au prestat servicii pentru 5,9 mii persoane, iar 1579 bătrîni au beneficiat de prînzuri calde la domiciliu.

În medie costul alimentației acordate în cantinele sociale, cît și a prînzurilor la domiciliu a constituit 14,0 lei pentru o persoană/zi.

Tabelul 13. Cantine de ajutor social

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Numărul cantinelor	54	73	90	97	99	131	143
Numărul beneficiarilor	3538	4416	4164	4068	5425	5884	5873
Numărul beneficiarilor solitari, care au beneficiat de prînzuri calde la domiciliu	938	685	771	230	580	1578	1579

În anul 2009 de alocații lunare de stat au beneficiat 12,5 mii persoane cu 1,6 mii persoane mai puțin comparativ cu anul precedent.

Tabelul 14. Beneficiari de alocații lunare de stat

	2005	2006	2007	2008	2009
Total beneficiari	18583	17690	15775	14070	12459
inclusiv:					
Invalizi de război	4693	4665	4335	4106	3867
Participanți la război și foști deținuți politici	7962	6907	5917	4975	4137
Cetățeni liberi angajați în componența armatei	118	107	88	77	72
Persoane decorate cu ordine și medalii	1368	1468	1257	1115	945
Participanți la blocada din Leningrad	68	70	75	68	63
Familii ale celor căzuți la datorie	4374	4473	4103	3729	3375

4. REZULTATELE STUDIULUI BUGETELOR GOSPODĂRIILOR CASNICE PENTRU ANUL 2009

4.1. Caracteristica socio-demografică a vîrstnicilor

Conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice în anul 2009 din totalul gospodăriilor cercetate 23,1% le-au constituit gospodăriile formate din persoane în vîrstă de 60 ani și peste, 14,4% au fost gospodăriile care au în componența sa și alți membri de familie. Din totalul gospodăriilor de vîrstnici 62,4% se regăsesc în mediul rural și respectiv 37,6% în mediul urban. Repartizarea gospodăriilor de vîrstnici după numărul de persoane în gospodărie relevă o preponderență a gospodăriilor formate dintr-o singură persoană (63,3%), gospodăriile formate din 2 persoane fiind prezentate în proporție de 36,1%.

Aspectul gender al gospodăriilor de vîrstnici relevă următoarea distribuție: pentru 55,5% din gospodării, capul gospodăriei este considerată femeia, și respectiv pentru 44,5% - bărbatul. În cazul gospodăriilor mixte care au în componența sa și alte persoane pentru 58,1% capul gospodăriei este considerat bărbatul și respectiv pentru 41,9% capul gospodăriei este considerată femeia.

Statutul socio-economic al capului gospodăriei desemnează chiar categoria în care se încadrează gospodăria, fiind preponderent în toate situațiile. Astfel pensionarii sunt majoritari în gospodăriile de vîrstnici (92,7%), persoanele cu statut de salariat în gospodăriile vîrstnice reprezintă 5,4%.

4.2. Veniturile gospodăriilor cu vîrstnici

Veniturile disponibile ale unei persoane din gospodăriile cu vîrstnici au rămas aproximativ la nivelul anului precedent, constituind în medie pe lună 1035,1 lei. Pe medii de reședință gospodăriile cu vîrstnici din mediul urban au înregistrat venituri disponibile mai mari comparativ cu gospodăriile din mediul rural (1245,7 lei față de 914,0 lei). Prestațiile sociale reprezintă cea mai importantă sursă de venit pentru gospodăriile cu vîrstnici, 48,6% din veniturile totale disponibile, contribuția acestora fiind în creștere față de anul 2008 cu 6,8 p.p.. Plățile salariale au contribuit la formarea veniturilor gospodăriilor cu vîrstnici în proporție de 26,3% (cu 1,4 p.p mai mult față de anul 2008) și activitatea individual agricolă în proporție de 10,9% (cu 2,5 p.p mai puțin față de anul 2008). Transferurile din afara țării pentru aceste gospodării contribuie la formarea veniturilor în proporție de 7,2%.

Tabelul 15. Structura veniturilor disponibile pentru gospodăriile cu vîrstnici

	<i>Gospodării numai cu vîrstnici</i>			<i>Gospodării cu vîrstnici și alte persoane</i>		
	<i>Total</i>	<i>Urban</i>	<i>Rural</i>	<i>Total</i>	<i>Urban</i>	<i>Rural</i>
<i>Total venituri disponibile (medii lunare pe o persoană), lei</i>	1097,6	1266,5	994,4	994,6	1231,3	863,8
<i>inclusiv în % pe surse de formare:</i>						
Venit din activitatea salariată	9,3	16,0	4,2	38,4	52,5	27,3
Venit din activitatea individuală agricolă	8,9	1,6	14,6	12,3	1,7	20,7
Venit din activitatea individuală non-agricolă	0,5	0,9	0,2	3,7	3,2	4,2
Venit din proprietate	,2	0,4	0,0	0,2	0,4	0,0
Prestații sociale	71,1	69,5	72,4	32,6	31,6	33,4
Alte venituri	9,9	11,6	8,7	12,7	10,5	14,5
remitente	3,5	4,4	2,8	9,8	6,5	12,4

Nivelul veniturilor disponibile este influențat simțitor de tipul gospodăriei. Astfel, dacă în cazul gospodăriilor numai cu vîrstnici, unei persoane îi revine 1097,6 lei lunar, în cele compuse din vîrstnici și alți membri ai familiei, suma respectivă este de doar 994,6 lei, sau cu 9,4% mai puțin comparativ cu venitul gospodăriilor compuse numai din persoane în etate.

După sursa de formare a veniturilor există devieri dintre gospodăriile în componența cărora sunt numai persoane în etate și cele care au în componența sa și alți membri ai familiei. Venitul disponibil pentru persoanele din familiile în componența cărora sunt numai persoane în etate, provine în proporție de 71,1% din prestațiile sociale și 9,3% din activități salariale. În cazul gospodăriilor în componența cărora sunt persoane în etate și alți membri ai familiei, cele două surse au un aport relativ apropiat (32,6% și respectiv 38,4%). Există diferențieri și în aportul pensiilor la capitolul prestații sociale. Dacă pentru gospodăriile numai din vîrstnici din totalul prestațiilor sociale 95,9% le revin pensiilor, atunci pentru gospodăriile formate din vîrstnici și alți membri ai gospodării pensiilor le revine 89,8%.

O caracteristică importantă a veniturilor disponibile ale populației este contribuția veniturilor în natură, provenite în mare parte din resursele proprii ale gospodăriilor. Pentru total populație aceste venituri constituie 10,7% în total venituri, iar în cazul gospodăriilor cu vîrstnici – 13,0%. Este evident faptul, că în cazul celor din mediul urban preponderente sînt veniturile bănești (96,7%), iar pentru mediul rural ele reprezintă 79,4% din total venituri, restul revenind veniturilor în natură.

Realizînd aceste venituri, totuși gospodăriile cu vîrstnici au afirmat ca pentru a duce un trai mai decent au nevoie de un venit de 4775,9 lei lunar, și pentru a îndeplini minimul necesar - de cel puțin 2076,2 lei lunar.

4.3. Cheltuielile de consum ale gospodăriilor cu vîrstnici

Cheltuielile de consum pentru o persoană din gospodăriile cu vîrstnici în anul 2009 au constituit 1065,7 lei, fiind în descreștere cu 2,1% comparativ cu anul 2008. Cu un nivel mai mare a cheltuielilor de consum se evidențiază mediul urban în care acestea au înregistrat 1268,4 lei, iar în mediul rural cheltuielile gospodăriilor cu vîrstnici au însumat 949,1 lei lunar.

Cheltuielile de consum ale gospodăriilor cu vîrstnici sînt destinate necesarului de consum alimentar (45,5%) după care urmează cheltuielile pentru întreținerea locuinței 19,4%, îmbrăcăminte și încălțăminte 9,3%. Totodată, comparativ cu anul 2008, se constată o tendiță ușoară de micșorare a ponderii cheltuielilor pentru produse alimentare (-0,8 p.p) în favoarea cheltuielilor pentru întreținerea locuinței (+0,9 p.p) și serviciilor de sănătate (+1,0 p.p). Aceasta semnifică faptul că tarifele serviciilor au avut în general un ritm mai rapid de creștere, vizînd așa servicii importante cum ar fi energia electrică, gazele, apa ș.a. de care gospodăriile nu se pot dispensa.

Tabelul 16. *Structura cheltuielilor de consum a vîrstnicilor în anul 2009*

	<i>Gospodării numai cu vîrstnici</i>			<i>Gospodării mixte cu vîrstnici</i>		
	<i>Total</i>	<i>Urban</i>	<i>Rural</i>	<i>Total</i>	<i>Urban</i>	<i>Rural</i>
Total cheltuieli de consum (medii lunare pe o persoană), lei	1161,9	1352,4	1045,6	1003,3	1210,5	888,9
inclusiv , %						
produse alimentare	48,4	46,3	50,1	46,3	43,7	48,2
îmbrăcăminte, încălțăminte	6,7	5,4	7,8	11,3	10,4	12,0
întreținerea locuinței	22,6	23,5	21,9	16,9	16,2	17,5
dotarea locuinței	4,4	3,6	5,1	3,4	2,4	4,1
sănătate	10,3	11,6	9,3	7,4	8,3	6,8
transport și comunicații	3,9	4,2	3,7	7,6	8,2	7,2
alte bunuri și servicii	3,6	5,4	2,1	7,1	10,8	4,3

Cheltuielile de consum ale gospodării sunt influențate și de tipul acesteia. Dacă în gospodăriile formate doar din persoane în etate cheltuielile medii lunare pe o persoană constituie 1161,9 lei, atunci pentru cele care au în componență și alți membri de familie cheltuielile sunt cu 15,8% mai mici. Totodată persoanele din gospodării formate numai din vîrstnici cheltuie pentru întreținerea locuinței cu 5,7 p.p și pentru îngrijirea medicală cu 2,9 p.p. mai mult comparativ cu cele din gospodării mixte.

Achitarea serviciilor este o povară grea pentru gospodăriile cu vîrstnici din mediul urban, în special gospodăriile formate numai din persoane în etate. Astfel, opt din zece gospodării întâmpină greutăți la achitarea agentului termic; patru din zece gospodării la achitarea gazelor naturale și mai bine de ¼ din aceste gospodării întâmpină greutăți la achitarea facturilor pentru energia electrică. Ca rezultat în urban 36,6% din gospodării formate numai din persoane în etate și 33,3% din gospodării mixte, apreciază condițiile de trai ca fiind – rele sau foarte rele, pe cînd în rural unde o bună parte din gospodării nu dispun de comodități 23,4% din gospodării de vîrstnici și 18,1% din gospodării mixte, apreciază condițiile de trai ca fiind satisfăcătoare sau bune.

Comparativ cu anul precedent 58,5% din gospodării cu vîrstnici au menționat că trăiesc la fel, 33,3% - mai rău sau mult mai rău și numai 7,6% au afirmat ca trăiesc mai bine.

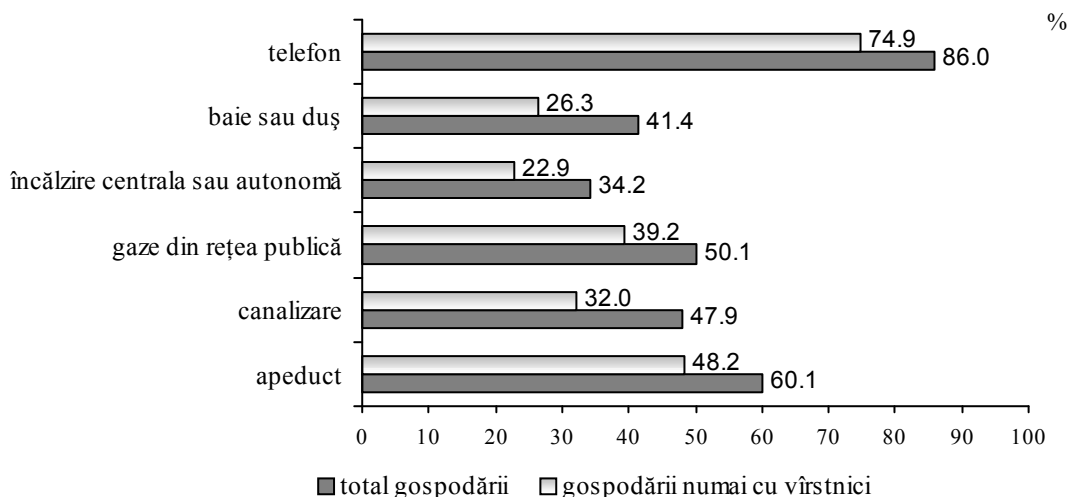
4.4. Condițiile de trai ale gospodăriilor cu vîrstnici

Majoritatea gospodăriilor cu vîrstnici (99,6%), dețin în proprietate locuință personală. Circa 76,9% din gospodării locuiesc în case individuale și 20,8% în apartamente separate.

Suprafața locuibilă ce revine în medie la o gospodărie din mediul rural este cu 12,1 m.p. mai mare decît în mediul urban (38,0 m.p). Media acestui indicator pe total gospodării cu vîrstnici constituie 45,5 m.p.

Gospodăriile cu vîrstnici se dovedesc a fi în condiții mai puțin avantajoase vis-a-vis de nivelul de dotare și confort a locuințelor comparativ cu celelalte gospodării. La rîndul său cele mai rău dotate sunt gospodăriile formate numai din persoane în etate.

Figura 6. Dotarea locuințelor cu principalele comodități, a.2009

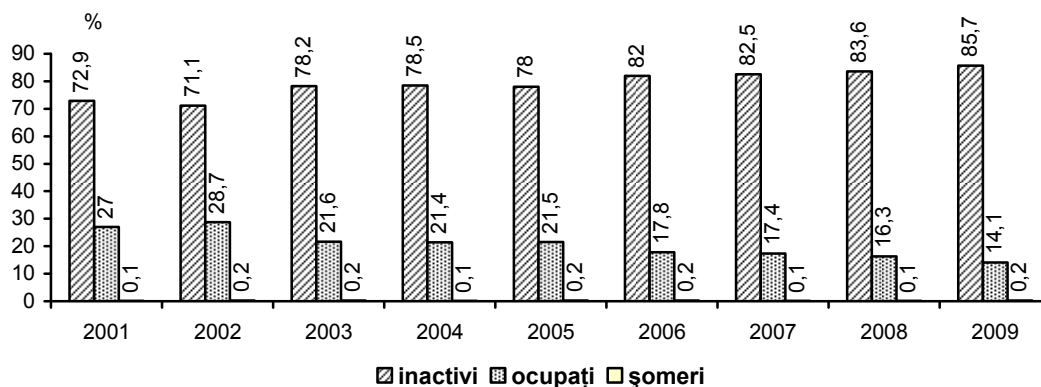

Există diferențiere și în dotarea cu principalele comodități ale gospodăriilor de vîrstnici de la sat și oraș, cu excepția iluminatului electric, caracteristic pentru majoritatea locuințelor. Astfel, în orașe construcțiile de locuințe de tip bloc au presupus și conectarea la rețelele de alimentare cu apă, canalizare și termoficare. Prin urmare, din totalul gospodăriilor de vîrstnici din mediul urban 83,3% dispun de apeduct, 71,8% - de gaze din rețea publică, 70,9% - de sisteme de canalizare și mai bine 50 la sută - baie și încălzire centrală sau autonomă. În schimb la sate gospodăriile de vîrstnici practic nu dispun de apeduct, de baie sau duș în interior; butelie de gaz lichefiat folosesc 75,0% din gospodării, iar 6,1% în general nu dispun de gaze. Toate acestea se datorează mai multor factori, principalii fiind posibilitățile financiare limitate, existența unei alternative, cum ar fi utilizarea sobelor sau aprovizionarea cu apă de la cișmea, fîntînă etc.

5. Participarea la activitatea economică a persoanelor vîrstnice

Conform rezultatelor Anchetei forței de muncă în gospodării pentru anul 2009, numărul persoanelor vîrstnice (60 ani și peste) active din punct de vedere economic a fost de 70,1 mii, ceea ce constituie 5,5% din totalul persoanelor active și 14,3% din populația totală din aceeași categorie de vîrstă. Persoanele vîrstnice inactive alcătuiesc mai mult de patru cincimi din numărul total al persoanelor din această categorie de vîrstă (85,7%).

Figura 7. Distribuția persoanelor vîrstnice după participarea la activitatea economică

Populația ocupată a fost de 68,9 mii, ceea ce constituie 5,8% din totalul populației ocupate. Pentru populația ocupată, de vîrstă înaintată sunt caracteristice diferențierile notabile existente în repartizarea pe medii, activități, nivel de instruire etc. Circa 61,7% din persoanele ocupate de 60 ani și peste erau din localități rurale. Din totalul acestor persoane 49,3% erau ocupate în agricultură. Acest fenomen se explică prin faptul, că, în condițiile actuale, pentru persoanele în vîrstă, munca în agricultură constituie o modalitate sigură de completare a veniturilor. Fiecare a doua persoană din totalul persoanelor ocupate din

această categorie de vîrstă aveau școală primară sau școală medie incompletă, 23,14% au fost persoane cu studii superioare. O tendință analogică în repartiția după ocupații se menține și la persoanele care au declarat că au avut o activitate secundară. Ele au constituit 2,2% din totalul persoanelor vîrstnice ocupate, dintre care circa 37,9% au fost antrenate în activități neagricole.

Durata efectivă a săptămânii pentru persoanele vîrstnice ocupate a constituit 34 ore. Distribuția după durata efectivă a săptămânii evidențiază că 19% din numărul persoanelor ocupate din această categorie de vîrstă au lucrat câte 40 ore și mai mult pe săptămînă, peste 72% din persoane durata efectivă a săptămânii a fost cuprinsă în intervalul 20-40 ore.

Tabelul 17. Repartizarea populației ocupate în vîrstă de 60 ani și peste după statutul profesional, în %

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Populația ocupată	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
din care:									
Salariați	16,2	18,0	24,8	24,9	23,7	30,5	31,2	40,1	54,7
Lucrători pe cont propriu	72,3	70,6	72,1	73,6	75,0	64,7	63,9	55,5	41,4
Alții	11,5	11,4	3,1	1,5	1,3	4,8	4,4	4,4	3,9

În distribuția populației vîrstnice după statutul profesional au predominat salariații (54,7%), urmați de lucrătorii pe cont propriu (41,4%).

Una din categoriile de gospodării care sunt supuse riscului sărăciei sunt cele în componența cărora sunt persoane în etate. În anul 2009 rata sărăciei la gospodăriile conduse de persoanele vîrstnice a constituit: pentru categoria de vîrstă 60-64 ani – 24,7%, pentru cele de 65 ani și peste – 39,6%.

Tabelul 18. Structura și rata sărăciei în funcție de vîrsta capului gospodăriei, 2006-2009

<i>Vîrsta capului gospodăriei</i>	Rata sărăciei				Structura populației sărace, %			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
pîna la 30 ani	25,2	15,8	13,9	15,1	5,3	4,5	3,7	4,5
30-39 ani	28,2	23,2	21,5	22,6	17,0	16,0	14,7	15,3
40-49 ani	25,8	24,0	24,1	24,2	23,3	23,4	22,3	22,2
50-59 ani	28,3	24,5	25,9	25,0	21,7	24,2	24,9	23,8
60-64 ani	31,9	26,0	28,6	24,7	8,9	7,1	6,2	6,1
65 ani și peste	42,9	37,3	38,2	39,6	23,8	25,0	28,3	28,1
Total	30,2	25,8	26,4	26,3	100,0	100,0	100,0	100,0

Persoană de contact:

Ala Negruța,
 Șef al direcției statistica socială și a nivelului de trai,
 Tel.: 40 30 78, 73 15 68

¹ Informația este prezentată fără datele raioanelor din partea stîngă a Nistrului